ROYAUME DE BELGIQUE.

AVIS DU CONSEIL D'ETAT.

Le CONSEIL D'ETAT, section de législation, deuxième chambre, saisi par le Vice-Premier Ministre, Ministre de la Justice et des Classes moyennes, le 31 mai 1989, d'une demande d'avis, dans un délai ne dépassant pas trois jours, sur un projet de loi "modifiant l'article 81, alinéa 7, du Code judiciaire", a donné le 2 juin 1989 l'avis suivant :

KONINKRIJK BELGIE.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE.

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, tweede kamer, op 31 mei 1989 door de Vice-Eerste Minister, Minister van Justitie en Middenstand verzocht hem, binnen een termijn van ten hoogste drie dagen, van advies te dienen over een ontwerp van wet "tot wijziging van artikel 81, zevende lid, van het Gerechtelijk Wetboek", heeft op 2 juni 1989 het volgend advies gegeven :

Dans le bref délai qui lui est imparti, le Conseil d'Etat doit se limiter à formuler les observations suivantes.

OBSERVATIONS GENERALES.

Les conseils de prud'hommes, tels qu'ils avaient été organisés par la loi du 9 juillet 1926, avaient une composition paritaire qui se justifiait, compte tenu de ce que ces conseils devaient trancher les conflits entre employeurs, d'une part, employés ou ouvriers, d'autre part. Cette composition paritaire se justifiait encore dans les cas où le conseil de prud'hommes traitait des affaires d'accidents de travail.

Le Code judiciaire de 1967 s'est inspiré de ce modèle dans l'organisation des tribunaux du travail. La structure paritaire de ceux-ci se justifie effectivement dans la mesure où ils ont repris les compétences des conseils de prud'hommes. Mais les juridictions du travail sont aussi compétentes pour trancher des litiges qui ne sont plus de droit privé, comme ceux que tranchaient les conseils de prud'hommes, mais de droit public, comme par exemple, les contestations en matière de cotisations sociales. Dans ces litiges, en effet, une des parties est toujours l'Etat lui-même, ou un service décentralisé ou personnalisé de l'Etat (Office national de sécurité sociale, caisses de pension, etc.), et ce qui est en cause c'est un droit politique et non un droit civil.

.../...

C'est ce qui explique les discussions qui se sont élevées lors des travaux préparatoires du Code judiciaire quand il s'est agi de fixer la composition du tribunal du travail dans les litiges intéressant exclusivement des travailleurs indépendants : les organisations représentatives de ceux-ci demandaient que les juges sociaux soient tous choisis parmi les travailleurs indépendants, ce à quoi le commissaire royal objectait qu'en cas de litige soulevant une question de principe, deux des membres du tribunal du travail sur trois auraient le même intérêt à la solution qu'une des parties (voir sur ce point rapport 59/49 du 1er juin 1967 rédigé par M. F. HERMANS au nom de la Commission de la justice de la Chambre, Pasinomie 1967, Code judiciaire, p. 915). La Commission de la Chambre s'est finalement arrêtée à une solution de compromis proposée par un de ses membres (M. E. Charpentier) et a adopté le texte suivant qui est devenu l'article 81, alinéa 7, du Code judiciaire :

> "Dans les litiges portant sur les matières prévues à l'article 581, la Chambre se compose de deux juges au tribunal du travail et d'un juge social nommé au titre de travailleur indépendant".

Le texte de l'article 81, alinéa 7, a été modifié par l'article 14, § 3, de la loi du 30 juin 1971 relative aux amendes administratives applicables en cas d'infraction à certaines lois sociales pour étendre la compétence de la Chambre ainsi composée à d'autres matières, mais sans que la composition ait été modifiée.

La partie du rapport de la Commission de la Chambre relative à l'article 81 se termine par ce qui suit :

.../...

"Certains membres ont spécialement souligné qu'à leur avis, cette solution doit avoir un caractère provisoire et ne préjuge pas de l'évolution de l'harmonisation de la législation sociale. La représentation des indépendants devra être revue à la suite de cette évolution ...".

L'exposé des motifs se réfère à cette conclusion du rapport, mais invoque comme fait nouveau pouvant justifier la réforme proposée que le projet de loi "vise particulièrement à alléger la tâche des petites juridictions du travail en ne faisant appel qu'à un seul magistrat de carrière". Le délégué du ministre a confirmé que le bénéfice espéré de la nouvelle disposition serait de faciliter la liquidation de l'arriéré judiciaire.

Il appartient au législateur d'apprécier si, compte tenu de ce qui a été dit au cours des travaux préparatoires de la loi du 30 juin 1971 ("la représentation des indépendants doit être revue à la suite de (l'évolution de l'harmonisation de la législation sociale)), la réduction de l'arriéré judiciaire suffit à justifier le remplacement d'un juge professionnel par un juge social. Le législateur ne peut d'ailleurs perdre de vue que la présence de deux juges sociaux représentant les indépendants pourrait se heurter à l'objection formulée par le commissaire royal à la réforme judiciaire.

EXAMEN DU TEXTE.

Intitulé.

Il n'est pas nécessaire de mentionner dans l'intitulé l'alinéa à modifier dans l'article 81 du Code judiciaire.

Dispositif.

Article unique.

La phrase liminaire doit être rédigée comme suit :

"L'article 81, alinéa 7, du Code judiciaire, modifié par la loi du 30 juin 1971 est remplacé par l'alinéa suivant : ".

Le texte néerlandais de l'article en projet doit être rédigé comme il est proposé dans la version néerlandaise du présent avis.

Binnen de korte termijn die hem is toegemeten, moet de Raad van State zich bepalen tot het maken van de volgende opmerkingen :

ALGEMENE OPMERKINGEN.

De werkrechtersraden, zoals er bij de wet van 9 juli 1926 in was voorzien, waren paritair samengesteld, wat gewettigd was aangezien die raden geschillen dienden te beslechten tussen werkgevers enerzijds en bedienden of werklieden anderzijds. Die paritaire samenstelling was ook gewettigd in de gevallen waarin de werkrechtersraad zaken in verband met arbeidsongevallen behandelde.

Het Gerechtelijk Wetboek van 1967 is van dat voorbeeld uitgegaan bij het oprichten van de arbeidsrechtbanken. De paritaire samenstelling van deze rechtbanken is inderdaad gewettigd in zoverre zij de bevoegdheden van de werkrechtersraden hebben overgenomen. Maar de arbeidsrechtbanken zijn ook bevoegd om geschillen te beslechten die niet meer privaatrechtelijk zijn, zoals die welke door de werkrechtersraden werden beslecht, maar publiekrechtelijk, zoals bijvoorbeeld de betwistingen inzake sociale bijdragen. Bij deze geschillen is één van de partijen immers altijd de Staat zelf, dan wel een gedecentraliseerde Rijksdienst of een Rijksdienst met rechtspersoonlijkheid (Rijksdienst voor sociale zekerheid, pensioenfondsen, enz.) en wat aan de orde is, is een politiek recht en geen burgerlijk recht.

Dit verklaart de discussies die ontstaan zijn bij de parlementaire voorbereiding van het Gerechtelijk Wetboek toen het er om ging de samenstelling van de

.../...

arbeidsrechtbank vast te stellen voor de geschillen die uitsluitend zelfstandigen betreffen : de representatieve organisaties van deze zelfstandigen vroegen dat de rechters in sociale zaken allen uit de zelfstandigen zouden worden gekozen, waartegen de Koninklijke Commissaris inbracht dat bij een geschil dat een principiële vraag opwerpt, twee leden van de arbeidsrechtbank op drie hetzelfde belang zouden hebben bij de oplossing als één van de partijen (zie wat dat punt betreft verslag 59/49 van 1 juni 1967, opgesteld door de heer F. HERMANS namens de Commissie voor de justitie van de Kamer, zitting 1966-1967, nr. 59/49, blz. 25). De Kamercommissie heeft zich tenslotte neergelegd bij een compromis, voorgesteld door één van haar leden (de heer E. CHARPENTIER) en heeft de volgende tekst aangenomen die artikel 81, zevende lid, van het Gerechtelijk Wetboek is geworden :

> In de geschillen betreffende de aangelegenheden bedoeld in artikel 581, bestaat de Kamer uit twee rechters in de arbeidsrechtbank en uit één rechter in sociale zaken die benoemd is als zelfstandige".

De tekst van artikel 81, zevende lid, is gewijzigd bij artikel 14, § 3, van de wet van 30 juni 1971 betreffende de administratieve geldboeten toepasselijk in geval van inbreuk op sommige sociale wetten om de bevoegdheid van de aldus samengestelde Kamer door te trekken tot andere aangelegenheden, zonder dat evenwel de samenstelling is gewijzigd.

Het deel van het verslag van de Kamercommissie dat betrekking heeft op artikel 81 eindigt als volgt :

.../...

Sommige leden hebben er de nadruk op gelegd dat zij van oordeel zijn dat die regeling een voorlopig karakter moet hebben en geen vooroordeel uitmaakt betreffende de evolutie van de sociale wetgeving in de richting van de eenmaking. De vertegenwoordiging van de zelfstandigen zou opnieuw moeten herzien worden, naar gelang van de ontwikkeling van deze evolutie ...".

In de memorie van toelichting wordt naar deze conclusie van het verslag verwezen, maar wordt als nieuw feit dat de voorgestelde hervorming kan wettigen aangevoerd dat het wetsontwerp "inzonderheid de taak van de kleinere arbeidsgerechten (beoogt) te verlichten door slechts beroep te doen op één beroepsmagistraat". De gemachtigde van de minister heeft bevestigd dat men met de nieuwe bepaling hoopt het wegwerken van de gerechtelijke achterstand te vergemakkelijken.

Het staat aan de wetgever te oordelen of, gelet op wat in de loop van de parlementaire voorbereiding van de wet van 30 juni is verklaard ("de vertegenwoordiging van de zelfstandigen moet worden herzien naar gelang van de evolutie van de sociale wetgeving in de richting van de eenmaking"), de vermindering van de gerechtelijke achterstand volstaat om de vervanging te wettigen van een beroepsrechter door een rechter in sociale zaken. De wetgever mag trouwens niet uit het oog verliezen dat de aanwezigheid van twee rechters in sociale zaken als vertegenwoordigers van de zelfstandigen, zou kunnen stuiten op het bezwaar dat door de Koninklijke Commissaris voor de gerechtelijke hervorming was ingebracht.

.../...

ONDERZOEK VAN DE TEKST.

Opschrift.

Het is niet nodig in het opschrift het lid te vermelden dat in artikel 81 van het Gerechtelijk Wetboek moet worden gewijzigd.

Bepalend gedeelte.

Enig artikel.

De inleidende volzin moet als volgt worden gesteld :

"Artikel 81, zevende lid, van het Gerechtelijk Wetboek, gewijzigd bij de wet van 30 juni 1971, wordt vervangen door het volgende lid :".

Er wordt voorgesteld het artikel als volgt te redigeren :

"In de geschillen betreffende de aangelegenheden bedoeld in artikel 581 en voor de toepassing van de in artikel 583 bedoelde administratieve sancties op zelfstandigen, bestaat de Kamer uit één rechter in de arbeidsrechtbank en twee rechters in sociale zaken die benoemd zijn als zelfstandigen".

La chambre était composée de

Messieurs : J.-J. STRYCKMANS, président de chambre,
de Heren : kamervoorzitter,

C.-L. CLOSSET, conseillers d'Etat,
J.-C. GEUS, staatsraden,

Madame : J. GIELISSEN, greffier assumé,
Mevrouw : toegevoegd griffier.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise a été vérifiée sous le contrôle de M. J.-J. STRYCKMANS.
Le rapport a été présenté par M. A. MERCENIER, premier auditeur

LE GREFFIER - DE GRIFFIER, LE PRESIDENT - DE VOORZITTER,

J. GIELISSEN. J.-J. STRYCKMANS.

De kamer was samengesteld uit

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst werd nagezien onder toezicht van de H. J.-J. STRYCKMANS.
Het verslag werd uitgebracht door de H. A. MERCENIER, eerste auditeur.